

CONCLUSIONS TALLERS JORNADES LA CRISI DE LA MEDITERRÀNIA. STOP MARE MORTUM 4 de juliol del 2015

Contextualitzant breument la història de les polítiques d'asil europees, des dels anys 90, els països de la Unió Europea, a causa de l'arribada i l'increment de nou tipus de persones refugiades, comencen a harmonitzar les seves polítiques d'asil¹, tenint com a referent la Convenció de Ginebra, però endurint els requisits d'accés al procediment d'asil i variant substancialment els criteris de concessió de l'estatut de protecció. A partir de llavors, s'introdueixen els procediments d'admissió a tràmit, que suposa valorar si la sol·licitud d'asil mereix la pena ser estudiada o si, contràriament, es considera a priori fraudulenta, sense haver-se realitzat encara un estudi en profunditat del cas; es dona una variació dels criteris de concessió de l'estatut de refugiat. Per aquells que aconsegueixen superar el primer filtre de l'admissió a tràmit ja no és suficient acreditar el "fundat temor de persecució" establert a la Convenció de Ginebra i fàcilment acreditable en veure la situació del país d'origen del sol·licitant: existència de conflicte armat, crisis humanitàries, vulneració dels drets humans, etc. El que s'exigeix al sol·licitant d'asil és que acrediti una persecució individual sobre la seva persona, més enllà del temor fundat de persecució, i hi ha una tendència, cada vegada més palesa, a *immigratitzar* les polítiques d'asil, que iguala "estranger amb immigrant econòmic voluntari", depreciant el fet que l'absència de respecte als drets econòmics i socials bàsics de la persona, la impossibilitat de portar una vida digna en el seu país d'origen, etc. també és una persecució que requereix algun tipus de protecció internacional mentre la comunitat internacional no sigui capaç de fer desaparèixer les causes que provoquen les tremendes desigualtats entre el nord ric i el sud pobre.

En aquest context, cal desmarcar-se d'aquesta tendència europea i treballar per promoure una política d'asil pròpia d'un país democràtic, decent i defensor dels drets humans. Això és possible i és el que està fent Equador amb les persones refugiades de Colòmbia, ho ha fet Canadà durant molts anys, arribant a ser l'únic país del món a qui se li ha atorgat el Premi Nansen d'ACNUR, al 1986, ho va fer Mèxic amb els nostres refugiats republicans, etc. Per tant, és una voluntat política tenir una política d'asil moderna que doni protecció a qui ho necessiti sense necessitat que el procediment es converteixi en una cursa d'obstacles, i alhora es compromet amb les causes que generen persones

¹ Cal remarcar que la normativa europea opera amb principis de subsidiarietat i proporcionalitat, el que significa que els canvis en la Llei dels Estat han de recollir allò que es considera com a mínim en les directives europees. Els Estats tenen la competència d'aplicar la norma més favorable, per tant, la Unió Europea no obliga a cap Estat a retallar cap dret, si ho fa és perquè vol.

refugiades.

Pel que fa a la definició què és ser Refugiat/Formes de persecució

La convenció de Ginebra defineix com a refugiada “*a aquella persona que per tenir fonamentats temors de persecució per motius ètnics, religiosos, de nacionalitat, per pertànyer a un determinat grup social o per opinions polítiques, es troba fora del país de la seva nacionalitat i no pot, o no vol, a causa dels esmentats temors, acollir-se a la protecció de tal país*”

Cal treballar per recuperar l'esperit de la Convenció de Ginebra i complir amb l'obligació d'atorgar protecció internacional a aquelles persones que acreditin “un temor fonamentat de persecució”, sense necessitat d'acreditar una persecució personal i individual. Cal de fer una lectura àmplia i generosa de la convenció de Ginebra per tal de reconèixer els motius de persecució que recull la convenció, i aquelles altres formes de persecució que s'han anat succeint per les transformacions en el panorama internacional arran la globalització, i nous tipus de conflictes i violació de drets humans. Altres formes de persecució com:

- Les persecucions per motius de gènere
- Les persecucions per orientació i identitat sexual

I s'haurà de pensar quin tipus de protecció atorga a aquelles persecucions no reconegudes per l'ACNUR, però si per altres organismes internacionals que han entrat en els debats internacionals com:

- Els refugiats mediambientals
- Les persones víctimes de vulneració dels drets econòmics, socials i culturals

És molt important parlar de persones refugiades tenint en compte els països dels que venen, i implicar-se en les causes que els originen, com dèiem abans. I cal parlar de persones refugiades quan parlem de la crisi del mediterrani, en primer lloc pels països dels que venen (Síria, Eritrea, països en guerra i estats fallits, etc.) i per una qüestió estratègica. Les persones refugiades impliquen responsabilitats i obligacions als Estats signants de la Convenció de Ginebra. Per tant, cal apel·lar a aquestes responsabilitats.

Des d'una definició àmplia sobre què és una persona refugiada es podria considerar *refugiada a tota persona que pateix una persecució i/o un tracte greument discriminatori o altres tipus d'ofensa perpetrades per la població local o per alguns individus, sempre que les autoritats ho tolerin de manera deliberada, ja sigui perquè es neguen a proporcionar una protecció eficaç o perquè són incapaçs de fer-ho.*

També cal tenir en compte, que la definició de refugiat és declarativa i no constitutiva. Una persona refugiada ho és per allò que ha viscut i no perquè un Estat la reconegui com a tal. Per això, es pot parlar perfectament de persones refugiades quan parlem de persones que arriben de països en guerra, estats

fallits, independentment que se'ls hagi concedit l'estatut de refugiat.

Pel que fa a l'arribada de persones refugiades cal treballar per garantir, en el control de fronteres, que les persones que fugen de les més greus violacions de drets humans tenen accés al procediment d'asil, amb totes les garanties que aquestes mereix en compliment dels tractats internacionals.

I per tal d'evitar que les persones que han de fugir dels seus països corrin riscos i/o hagin de realitzar travessies perilloses com les que estan emprant a la Mediterrània o a les tanques de Ceuta i Melilla, cal cercar vies legals d'entrada a la UE a través de:

- Trasllats, amb caràcter d'urgència a Catalunya, a proposta de l'ACNUR, d'aquelles persones refugiades reconegudes sota el seu mandat que es trobin en situació de risc.
- Establir les condicions d'accés de les persones que manifesten la seva intenció de sol·licitar asil a les ambaixades i consolats.

Aquesta opció esta inclosa a les legislacions de Bulgària, França, Holanda, Regne Unit i Suïssa, i és un dret que també s'aplica a Bèlgica, Alemanya, Irlanda, Itàlia, Luxemburg i Portugal. Per tant, de nou, és una figura perfectament viable.

- **Programes reassentaments:** establir una quota d'acollida de persones refugiades provinents de camps de refugiats que viuen en condicions inhumanes a través de participar del programa de reassentament de l'ACNUR. Com ja es va fer fa anys acollint bosnians que fugien de la guerra de l'ex-Iugoslàvia. I com fan països com Suècia, Dinamarca, Finlàndia, Països Baixos, Regne Unit, Portugal, França, Romania, República Txeca o, més recentment, Alemanya, Bèlgica, Itàlia i Luxemburg.

- **Proposta de crear un òrgan tècnic** de seguiment de la situació d'arribades i de compliment de Convenció de Ginebra i tractats internacionals.

- **Proposta de programa d'acollida.** Creació de programes de mentoria/patrocini, com l'existent al Canadà, en que persones individuals i/o associacions puguin sol·licitar l'acollida de determinades persones refugiades fent-se càrrec de l'acollida, allotjament i manutenció els dos primers anys.

Pel que fa a l'acollida, caldrà treballar per definir quina **protecció social, psicològica, mèdica, residencial i ocupacional** es dóna tant a les persones sol·licitants d'asil, que estan en tràmit, com a aquelles que se'ls a reconegut l'Estatut de refugiat. Cal pensar en la creació de dispositius d'acollida i integració específics, diversificats, que tinguin en compte les necessitats d'aquests

col·lectius, flexible a les seves necessitats individuals i/o familiars, i evidentment amb un pressupost destinat al foment d'aquestes polítiques que garanteixi l'acompanyament en els processos d'integració de les persones refugiades

Per últim, i en relació a combatre les causes que originen conflictes i persones refugiades, cal pensar també en alternatives a l'asil com **programes d'acollida temporal per a defensors/es de drets humans greument amenaçats**. Ja que aquesta és una petició que fan defensors/es de drets humans de diferents països, que no volen marxar dels seus països però necessiten marxar temporalment per rebaixar les amenaces, poder denunciar internacionalment el que està passant en els seus països, i al cap d'un temps, 6 mesos i/o 1 any, poder tornar al seu país.